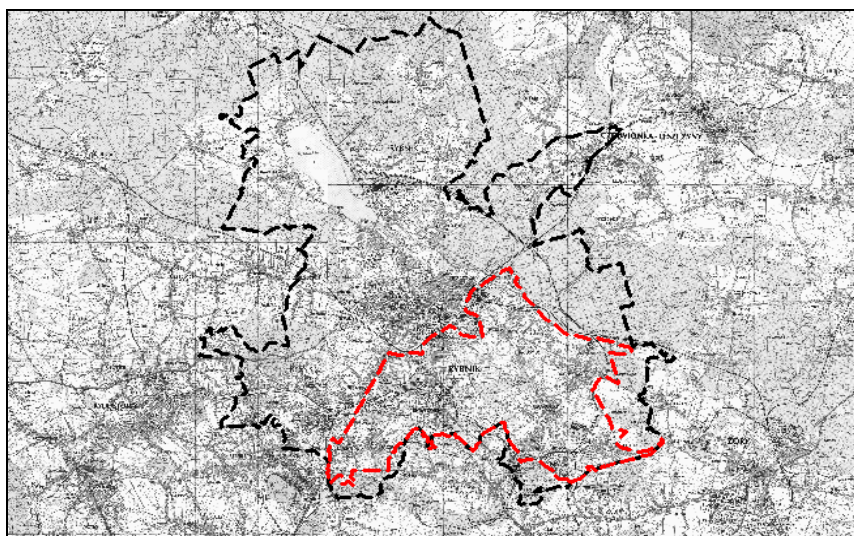

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZMIANY MPZP
MIASTA RYBNIKA W OBSZARZE NA WSCHÓD OD UL.
WODZIŚLAWSKIEJ DO UL. MIKOŁOWSKIEJ**

Rybnik, kwiecień 2013

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	
1.1	Cel, zakres pracy, powiązania z innymi dokumentami	4
1.2	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	5
1.3	Cele ochrony środowiska oraz sposoby ich realizacji w planie	6
1.4	Ustalenia i główne cele miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	6
2.	Charakterystyka środowiska	
2.1	Położenie fizyczno-geograficzne	9
2.2	Budowa geologiczna	9
2.3	Wody powierzchniowe	9
2.4	Wody podziemne	10
2.5	Klimat	11
2.6	Powierzchnia ziemi	11
2.6.1	Ukształtowanie terenu	11
2.6.2	Gleby	12
2.7	Zasoby naturalne	13
2.8	Środowisko przyrodnicze	14
2.9	Obszary chronione na podstawie ustawy z 16.04.2004 r.	18
2.10	Krajobraz	18
2.11	Zabytki i obiekty o wartościach kulturowych	18
3.	Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska przy braku realizacji ustaleń planu	18
4.	Istniejące problemy ochrony środowiska	19
5.	Skutki dla środowiska wynikające z realizacji ustaleń planu	20
5.1	Wpływ na wody powierzchniowe	20
5.2	Wpływ na wody podziemne	20
5.3	Wpływ na klimat	21
5.4	Powierzchnia ziemi	21
5.4.1	Wpływ na ukształtowanie terenu	21
5.4.2	Wpływ na gleby	22
5.5	Wpływ na zasoby naturalne	23
5.6	Wpływ na środowisko przyrodnicze	23
5.7	Wpływ na obszary chronione na podstawie ustawy z 16.04.2004 r.	28
5.8	Wpływ na krajobraz	28
5.9	Wpływ na zabytki i obiekty o wartościach kulturowych	29
5.10	Wpływ na warunki i jakość życia mieszkańców	29
5.10.1	Jakość Powietrza atmosferycznego	29
5.10.2	Klimat akustyczny.....	29
5.10.3	Pole elektromagnetyczne	30
5.10.4	Gospodarka odpadami	30
5.10.5	Zagrożenie powodziowe	31
5.10.6	Zagrożenie osuwiskowe	31
6.	Przewidywane możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko.....	31

7.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	31
7.1	Propozycje zapisów do uwzględnienia w projekcie planu	32
8.	Możliwości rozwiązań alternatywnych dla obszaru Natura 2000	34
9.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	34
10.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	35
11.	Literatura	37

Spis rysunków

Rys. 1   **Lokalizacja analizowanego terenu skala 1:50000**

Rys. 2   **Mapa potencjalnych zagrożeń skala 1:10000**

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika, która została sporządzona przez zespół Pracowni Urbanistycznej w Rybniku.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie, jak określone w planie kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu naruszają zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Do pozostałych celów realizacji prognozy zalicza się:

- a) wyeliminowanie jeszcze na etapie sporządzania planu, ustaleń sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju analizowanego obszaru i jego otoczenia,
- b) ocenę skutków oddziaływania przyjętych kierunków zagospodarowania gminy na środowisko, a co za tym idzie określenie wpływu nowego przeznaczenia terenów na poszczególne rodzaje użytkowania oraz określenie warunków zagospodarowania tych obszarów,
- c) wprowadzenie ustaleń umożliwiających działalność gospodarczą na analizowanym terenie i zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej przy równoczesnym zachowaniu równowagi przyrodniczej i trwałości procesów przyrodniczych,
- d) ocenę na ile ustalenia planu pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone, czy też zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu spotęgują lub osłabiają istniejące zagrożenia, a także na ile stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania wyższej jakości środowiska.

Reasumując prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń planu na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227).

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

- a) zawiera
  - ustalenia i główne cele projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Rybnika oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
  - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

- informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
  - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
  - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- b) określa, analizuje i ocenia
- istniejący stan środowiska,
  - potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
  - przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
  - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
  - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,
- c) przedstawia
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
  - możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

Zakres niniejszej prognozy został również uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku pismem znak ONS ZNS 522/10/09 z dnia 24 kwietnia 2009 oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska pismem nr RDOŚ-24-WOOS-7041/564/09 z dnia 23 czerwca 2009.

Projekt zmiany mpzp miasta Rybnika powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2004 r.;
- tekst i rysunek Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Rybnika z 2008 r.;
- Opracowanie Ekofizjograficzne dla miasta Rybnika z 2003 r.;
- obecnie obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (wykaz w rozdziale 1.4);

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Rybnika w obszarze na wschód od ul. Wodzisławskiej do ul. Mikołowskiej, w tym z wnioskami do planu,
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu MPZP w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w listopadzie 2009 i lutym 2013 r.,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska.

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ SPOSOBY ICH REALIZACJI W PLANIE

W projekcie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika powinny zostać uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Podstawą formułowania ustaleń projektu planu była zasada zrównoważonego rozwoju, która zakłada m.in. ochronę i racjonalne kształtowanie cennych zasobów środowiska przyrodniczego poprzez kształtowanie struktur przestrzennych nie naruszających jego walorów oraz umożliwiających aktywną ochronę jego wartości prowadzących do realizacji ekorozwoju.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA RYBNIK

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika podjęta jest na podstawie uchwały nr 491/XXXV/2009 Rady Miasta Rybnika z dnia 21 stycznia 2009 r. Obszar objęty zmianą planu zajmuje ok. 3500ha. Obszar przeznaczony do zmiany planu podzielono na 9 obrębów geodezyjnych, które stanowią następujące rysunki planu jako załączniki do projektu zmiany planu:

- A – obręb Popielów – rysunek nr 1
- B – obręb Niedobczyce – rysunek nr 2
- C – obręb Zamysłów – rysunek nr 3
- D – obręb Chwałowice – rysunek nr 4
- E – obręb Rybnik – rysunek nr 5
- F – obręb Boguszowice – rysunek nr 6
- G – obręb Kłokocin – rysunek nr 7
- H – obręb Gotartowice – rysunek nr 8
- I – obręb Ligota – rysunek nr 9

Rada Miasta Rybnika uchwaliła, by przystąpić do zmiany następujących mpzp miasta Rybnika przyjętych uchwałą:

- Nr 226/XX/96 z dnia 6 listopada 1996 roku (Dz. Urz. Woj. Kat Nr 31 poz. 179)
- Nr 663/XXX/2001 z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. Udz. Woj. Śl. Nr 57, poz. 1498)
- Nr 353/XXII/2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 86, poz. 2449)
- Nr 354/XXII/2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 86, poz. 2450)
- Nr 355/XXII/2004 z dnia 30 czerwca 2004 roku (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 86, poz. 2451)
- Nr 545/XXXV/2005 z dnia 25 maja 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 79, poz. 2145)
- Nr 604/XXXVII/2005 z dnia 7 września 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 126, poz. 3156)
- Nr 326/XXVI/2008 z dnia 12 marca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 90 poz. 1910)
- Nr 327/XXVI/2008 z dnia 12 marca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 90, poz. 1911)

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego znalazły się następujące przeznaczenia podstawowe terenów:

- MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i o niskiej intensywności zabudowy,
- MW – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- MZ - tereny ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej,
- U – tereny zabudowy usługowej,
- UP – tereny usług publicznych,
- US - tereny sportu i rekreacji,
- UC – tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- P – tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów,
- PR – tereny przeznaczone do rekultywacji,
- R – tereny rolnicze,
- ZL – tereny lasów,
- ZP – tereny zieleni urządzonej,
- ZD – tereny ogrodów działkowych,
- ZC – tereny cmentarza,
- ZM – tereny ogrodów przydomowych,
- ZR – tereny zalesień,
- ZŁ – tereny zieleni łąkowej i niskiej,
- WS – tereny wód powierzchniowych,
- KD – tereny komunikacji drogowej, w tym:
  - KDA – tereny autostrady,
  - KDGP – tereny publicznych dróg klasy „główna ruchu przyspieszonego”,
  - KDG – tereny publicznych dróg klasy „główna”,
  - KDZ – tereny publicznych dróg klasy „zbiorcza”,
  - KDL – tereny publicznych dróg klasy „lokalna”,
  - KDD – tereny publicznych dróg klasy „dojazdowa”,
  - KDX – tereny ciągów pieszo jezdnych,
  - KDW – tereny dróg wewnętrznych,
  - KDS – tereny obiektów i urządzeń obsługi komunikacji drogowej,
- KK – tereny komunikacji kolejowej,
- IT – tereny infrastruktury technicznej, w tym:
  - ITE – elektroenergetyka,
  - ITK – kanalizacja,

ITO – gospodarka odpadami,

ITW – wodociągi,

ITG – Gazownictwo

Na rysunku planu znalazły się również informacje dotyczące złóż i granic terenu górniczego, granice terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, granice parku krajobrazowego i jego otuliny, pomniki przyrody oraz obiekty zabytkowe.

Celem zmiany planu było uporządkowanie istniejącego stanu (1 plan zamiast 9), dostosowanie planów do studium uwarunkowań z 2008 r. oraz odpowiedź na wnioski mieszkańców. Projekt planu przewiduje bardzo silną urbanizację właściwie całego analizowanego terenu. W poszczególnych dzielnicach zaplanowano całkowite wypełnienie istniejącej struktury, która na dzień dzisiejszy ma charakter często rozproszony. W dolinie Rudy zaplanowano ciąg terenów sportowo – rekreacyjnych, które całkowicie zmienią jej charakter. W dolinie Młynówki (rejon ul. Prostej) wprowadzono tereny przemysłowe oraz rekultywację istniejących obiektów cennych przyrodniczo (niestety tzw. „rekultywacja” obecnie trwa – tereny te są degradowane poprzez zasypywanie odpadami). Projekt planu wprowadza również mocno rozbudowany układ drogowy, który będzie silnie oddziaływał na środowisko. Wprowadza się min. drogę klasy KDGP (jest to tzw. południowa obwodnica Rybnika, obecnie trwa proces uzyskiwania decyzji środowiskowej dla tej drogi), a także drogi klasy KDG stanowiące V część północnej obwodnicy miasta. Fragment tej trasy stanowić będzie przełożenie ul. Prostej, która zapadła się w wyniku szkód górniczych. Reasumując w wypadku całkowitej realizacji ustaleń planu środowisko przyrodnicze, a także przeznaczenie terenów ulegnie bardzo dużej zmianie. Należy jednak zaznaczyć, że duża część z tych przedsięwzięć była już przewidziana w obowiązujących na terenie miasta planach.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Analizowany obszar znajduje się w podprovincji Wyżyna Śląsko-Krakowska (341), w południowej części makroregionu Wyżyny Śląskiej (341.1), w mezoregionie Płaskowyż Rybnicki (341.15). Płaskowyż Rybnicki graniczy na zachodzie z Kotliną Raciborską, na południu z Kotliną Ostrawską i Kotliną Oświęcimską na wschodzie, od północy przylega do Wyżyny Katowickiej¹.

Pod względem administracyjnym analizowany obszar zlokalizowany jest w województwie śląskim, w mieście Rybnik i obejmuje jego dzielnice południowe. W przybliżeniu można określić, że zachodnią granicę opracowania stanowi ul. Wodzisławska, od północy linia kolejowa relacji Rybnik-Wodzisław i Rybnik-Katowice, od południa granica miasta. Granica wschodnia przebiega granicą lasu, a następnie wzdłuż tzw. kolei piaskowej osiadała południową granicę miasta.

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem tektonicznym obszar będący przedmiotem opracowania zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części niecki górnośląskiej. Jest ona wypełniona **karbońskimi** osadami węglonośnymi leżącymi na znacznie starszym krystaliku górnośląskim. Osady karbońskie są zaliczone do namuru (warstwy pietrkowickie, gruszowskie, jakłowickie, porębskie, siodłowe i rudzkie). Osady karbonu nie odsłaniają się na powierzchni terenu. Stratoizohipsa karbonu produktywnego reprezentowana jest przez rzędną ok. –600 m.

Na karbonie zalegają osady **trzeciorzędowego** (baden i sarmat) morza mioceńskiego, które wypełniają rozległe zapadlisko tektoniczne obejmujące całą południową Polskę, powstałe w wyniku dźwigania się Karpat na południu. Osady te wykształcone zostały w postaci ilów piaszczystych i marglistych, piasków, żwirów i łupków ilastych z gipsem i anhydrytem **Nb** (baden) oraz ilów i piasków z syderytami, miejscami z węglem brunatnym warstw kędzieżyńskich **Ns**. Stratoizohipsa utworów trzeciorzędowych przebiega na głębokości od 240 m n.p.m. na południu analizowanego obszaru do 200 m n.p.m. w rejonie doliny Rudy. Granica pomiędzy utworami badenu i sarmatu przebiega równoleżnikowo poprzez centra Chwałowic i Boguszowic.

Na powierzchni terenu na przeważającym obszarze południowych dzielnic Rybnika występują piaski i żwiry wodnolodowcowe ^{fg}**S¹**. Miejscami na powierzchni terenu odsłaniają się utwory trzeciorzędowe. W dolinach cieków występują najmłodsze osady holoceny².

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Analizowany teren znajduje się w całości w zlewni rzeki Odry. W zachodniej części obszaru przepływa Nacyna wraz ze swoimi dopływami Dopływem spod Popielowa i Dopływem spod Michałkowic. We wschodniej części obszaru przepływa rzeka Ruda wraz ze swoimi dopływami Potokiem Boguszowickim i Kłokocinką.

Spośród zbiorników wód śródlądowych należy wymienić: Staw Paruszowicki, stawy w Gotartowicach, stawy przy ul. Prostej. Duże znaczenie w zakresie kształtowania hydrografii terenu mają zalewiska powstałe na skutek osiadań terenu spowodowanych eksploatacją górnictw. Zlokalizowane są one głównie w rejonie Chwałowic oraz w rejonie ul.

---

¹ Kondracki J., Geografia Regionalna Polski, PWN, Warszawa 2001

² Kotliccy G. i S., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1979

Prostej. Rejon ul. Prostej jest również strefą źródłiskową cieków Młynówka, który stanowi lewy dopływ Rudy.

2.4 WODY PODZIEMNE

Według Mapy hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Gliwice analizowany obszar leży w Regionie Przedkarpackim XXII. Część wschodnia analizowanego obszaru znajduje się w Podregionie Przedkarpacko-Śląskim XXII 7, natomiast część zachodnia w podregionie Rybnickim XXII 8. Główny poziom użytkowy stanowią tu utwory czwartorzędowe wykształcone jako piaski i żwiry, zalegające na głębokości do 30 m.

Czwartorzędowe piętro wodonośne budują piaski i żwiry wypełniające dolinę kopalną rzeki Rudy. Poziom wodonośny jest przepływowy, odkryty lub częściowo odkryty, a ruch wody odbywa się w ośrodku porowym. Własności hydrogeologiczne kompleksu żwirowo-piaszczystego są korzystne do gromadzenia i przewodzenia wody. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi ok. 10 – 20 m. Mapa Hydrogeologiczna Polski wydziela na analizowanym terenie jednostkę hydrogeologiczną 1aQIII. Parametry tej jednostki przedstawiono w tabeli 1. Jednostka ta zajmuje część analizowanego obszaru w rejonie Paruszowca, Piasków, Ligockiej Kuźni i Gotartowic. Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi 50 – 70 m³/h, zasoby dyspozycyjne jednostkowe zostały określone pomiędzy 200 a 300 m³/24h/km². Stopień zagrożenia tych wód został określony jako bardzo wysoki, co uwarunkowane jest brakiem izolacji, oraz dużą ilością ognisk zanieczyszczeń. Jakość wód jest średnia IIb, wymagają one prostego uzdatnienia.

Karbońskie piętro wodonośne budują piaskowce serii mułowcowej, górnos Śląskiej i paralicznej. Tworzą one odrębne poziomy wodonośne, pozostające ze sobą w więzi hydraulicznej w obszarach sedymentacyjnych wyklinowań utworów nieprzepuszczalnych, w strefach uskokowych i w zasięgu prowadzonych robót górniczych. Tworzą jeden zbiornik karboński o charakterze porowo-szczelinowym, przepływowy, zakryty i częściowo zakryty. Naturalne warunki hydrogeologiczne w wyznaczonym użytkowym poziomie wodonośnym zostały zakłócone na skutek prowadzonej eksploatacji węgla kamiennego w kopalniach „Jankowice”, Chwałowice”, „Rymer” i „Markłowice”. Górnicza eksploatacja złożeń i prowadzone odwodnienie górotworu od przeszło 100 lat, spowodowały przeobrażenia warunków hydrogeologicznych do głębokości 1000m, w tym obniżenie zwierciadła wody do głębokości 250-310 m. Wody użytkowe z tych poziomów są wypompowywane na powierzchnię szybami kopalń. Maksymalne głębokości wypływu wód użytkowych, dokumentowane w kopalniach, wynoszą od 165 do 310 m. Mapa Hydrogeologiczna Polski wydziela na analizowanym terenie jednostkę hydrogeologiczną 5bC3I. Zajmuje ona drobne fragmenty na południu analizowanego obszaru, w rejonie Popielowa i Boguszowic. Parametry tej jednostki przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1 Główne parametry jednostek hydrogeologicznych³

Symbol jednostki hydrogeologicznej i studni	Piętro wodonośne	Miąższość [m]	Współczynnik filtracji [m/24h]	Przewodność warstwy wodonośnej [m ² /24h]	Moduł zasobów odnawialnych [m ³ /24h/km ²]	Moduł zasobów dyspozycyjnych [m ³ /24h/km ²]
1aQIII	Q	24,3	45,9	676	265	212
5bC3 _I	C ₃	30	-	-	73	73

³ Chmura A., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Gliwice, PIG, Warszawa 1998

Według Mapy waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych GZW (Rózkowski, 1997) czwartorzędowe piętro wodonośne jednostki 1aQIII zostało zaliczone jako GZWP o typie porowym Q/6 Rybnik. Dla tego GZWP A. Rózkowski oraz A. Kleczkowski zaproponowali wyznaczenie obszaru najwyższej ochrony ONO. Dla obszarów charakteryzujących się mniejszą wodonośnością A. Rózkowski wydzielił UPWP QI Rejon Górnej Odry - występują one na obrzeżach zbiornika Q/6. Dla UPWP zaproponowano ochronę jako OWO – obszar wysokiej ochrony. Dla wód karbońskich wydzielono UPWP CIV Rydułtowy.

Według Mapy Wstępnej Waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (Skrzypczak [red], 2003) na terenie Rybnika wyznaczono GZWP nr 345 Rybnik. Zbiornik ten nie jest udokumentowany i nie wyznaczono dla niego stref ochronnych. Należy zwrócić uwagę, że granice tego GZWP nie pokrywają się z granicami jednostek hydrogeologicznych pierwszych użytkowych poziomów wodonośnych, jak również nie pokrywają się z granicami poziomów wyznaczonych na mapie A. Rózkowskiego.

2.5 KLIMAT

Analizowany obszar leży we wschodniej części dzielnicy klimatycznej podsudeckiej – XVIII. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 8,1°C przy średniej dla stycznia – 2,2°C i średniej dla lipca 18,5°C. Okres występowania średniej dobowej temperatury powietrza poniżej 0°C – około 65 dni; dla średniej dobowej powyżej 15°C – ponad 100 dni.

Średnia roczna suma opadów atmosferycznych w roku przeciętnym wynosi ok. 744 mm (z wielolecia 1961-86). W roku wilgotnym z tego samego wielolecia zanotowano 1044 mm. Średnia liczba dni w roku z opadem powyżej 0,1 mm wynosi 150 ÷ 160 dni. Średnia liczba dni z opadem śnieżnym 40 ÷ 45 dni; średni czas zalegania szaty śnieżnej – około 65 dni. Okres wegetacyjny trwa ok. 220 dni⁴.

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Obszar miasta położony jest w obrębie następujących jednostek morfologicznych: Wysoczyzny Golejowskiej, Płaskowyżu Rybnickiego, Doliny Rudy i Wysoczyzny Gaszowickiej, z czego na analizowanym terenie występuje Płaskowyż Rybnicki i dolina Rudy. Ukształtowanie analizowanego terenu jest zróżnicowane: najwyżżej położone są dzielnice Popielów, Chwałowice i Boguszowice. Rzędne terenu wynoszą tu około 270 – 280 m n.p.m. Najniżżej położone są tereny w dolinie Rudy. Rzędne wynoszą tu ok. 230 m n.p.m.

Na analizowanym terenie dominuje rzeźba pagórkowata, charakteryzująca się występowaniem głęboko wciętych dolin o miejscami silnie nachylonych stokach. Głębokość wcięcia uwarunkowana jest miąższością osadów pokrywających tę część obszaru miasta.

Rzeźba powierzchni miasta mimo, iż obejmuje ono różne jednostki geomorfologiczne, ma cechy wspólne. Najpowszechniej występujące tu elementy rzeźby wiążą się z działalnością lądolodu odrzańskiego i odpływających z niego wód fluwioglacjalnych, a także z działalnością rzek późniejszych pięter zimnych i ciepłych. Istotną rolę w kształtowaniu rzeźby odegrały również procesy eoliczne.

Bardzo silny wpływ na rzeźbę analizowanego terenu miała i ma podziemna eksploatacja węgla kamiennego. Obszar dotknięty skutkami eksploatacji węgla obejmuje około 1875 ha w południowej i południowo-zachodniej części miasta. Skutki eksploatacji dotyczą w różnym nasileniu wszystkich elementów środowiska. W rejonie Brzezin,

---

⁴ Za Opracowaniem ekofizjograficznym, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku, Rybnik, 2003

Chwałowic i Radziejowa około 600 ha terenów podlegać będzie IV i V kategorii szkód górniczych. Kopalnia Chwałowice planuje utworzenie zwałowiska skały płonnej na południe od ul. Prostej w rejonie Brzezin o powierzchni blisko 90 ha.

Prognozowane osiadania terenu sięgające 10 – 11 m wystąpią pomiędzy Brzezinami i Chwałowicami (rejon ul. Drzymały, Prostej i Świerkłanieckiej) oraz na pograniczu Chwałowic i Radziejowa z Jankowicami (Radziejów), 6 – 7 m (Chwałowice), a także do 6 – 7 m wynosić mają osiadania terenu w Chwałowicach oraz w rejonie Podlesia na pograniczu z Jankowicami.

Silny wpływ na ukształtowanie terenu mają zwałowiska odpadów górniczych w Boguszowicach i Chwałowicach, które zajmują rozległe powierzchnie terenu.

2.6.2 GLEBY

Użytki rolne występują głównie w formie niewielkich powierzchni pomiędzy terenami zurbanizowanymi lub pojedynczych działek rolnych. Znaczna liczba kompleksów rolnych oraz ich stosunkowo mała powierzchnia wynikają z satelitarnego układu osadniczego miasta, w którym tereny rolne położone są pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi. Największe powierzchnie terenów rolnych znajdują się w południowo-wschodniej części analizowanego obszaru (rejon Ligoty, Boguszowic, Gotartowic i Kłokocina). W obrębie terenów wyniesionych dominują grunty orne, w dnach dolin przeważają użytki zielone.

Obszar Rybnika charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem pokrywy glebowej. Dominującym, występującym na terenie całego miasta, typem gleb są gleby brunatne wyługowane. Są to gleby wytworzone z lessów, lessów ilastych, piasków gliniastych oraz w mniejszym stopniu z glin i osadów deluwialnych. Cechuje je szeroki zakres odczynu, ale przeważa lekko kwaśny i kwaśny. Drugą grupą gleb występującą na obszarze miasta są gleby bielcowe i pseudobielcowe. Są to gleby wytworzone z piasków, a niekiedy z piasków i żwirów. Porastają je w północnej i północno-wschodniej części Rybnika duże kompleksy leśne (siedliska borowe oraz lasu mieszanego). Gleby te charakteryzują się różnym stopniem rozwoju procesu bielcowego. Mają znacznie gorsze właściwości niż gleby brunatne wyługowane. Ze względu na małą urodzajność gleby te w przewadze nie są uprawiane. Ostatnią grupę tworzą gleby hydrogeniczne zajmujące doliny rzeczne i podmokłe obniżenia terenu. Należą do nich mady, czarne ziemie zdegradowane, gleby torfowo-mułowe i gleby torfowe torfowisk niskich. Gleby te charakteryzują się zróżnicowanymi właściwościami z powodu słabego przewietrzania.

Gleby miasta charakteryzują się słabą lub średniej jakości przydatnością do produkcji rolnej. Grunty słabych i średniej jakości klas bonitacyjnych stanowią odpowiednio około 54% i 45% powierzchni użytków rolnych.

Obszary o glebach tworzących wymienione kompleksy wysokiej przydatności rolnej grupują się przede wszystkim w południowo – zachodniej części Rybnika. Dominuje tu kompleks pszenno-dobry w obrębie gleb brunatnych wyługowanych wytworzonych z lessów. Znaczna część tych gleb została zaliczona do III klasy bonitacyjnej. Należy mieć jednak na uwadze, że wydzielenie kompleksów rolnej przydatności gleb dokonano na podstawie badań gleboznawczych wykonanych ponad 30 lat temu. Część opisywanych gleb od dłuższego czasu nie jest uprawiana i ulega degradacji, także pod wpływem zmian wilgotnościowych wywołanych eksploatacją węgla kamiennego. Ich obszar uległ ograniczeniu i fragmentacji wskutek postępującego zainwestowania.

Użytki rolne słabych klas bonitacyjnych, tworzące większe arealy, występują w części południowo-wschodniej (Boguszowice, Kłokocin, Gotartowice), środkowo-wschodniej (Piaski, Paruszowice, Ligota), południowej (Popielów, Radziejów i Niewiadom).

Zawartość wybranych metali ciężkich w glebach użytków rolnych była badana na przełomie lat 80 i 90 przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Katowicach. W zakresie metali badanych oraz normowanych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi, zawartość ołowiu, kadmu i cynku w glebach Rybnika spełnia standardy jakości gleb użytkowanych rolniczo⁵.

2.7 ZASOBY NATURALNE

Na analizowanym terenie występują złoża węgla kamiennego, soli kamiennej oraz piasków. Część złóż węgla jest eksploatowana. W poniższym zestawieniu zebrano istotne informacje dotyczące złóż występujących na terenie objętym zmianą planu.

Tabela 2 Złoża kopalin analizowanego terenu

ID Midas	Kopalina	Złoże	Obszar Górniczy	Stan zagospodarowania
235	Piaski podsadzkowe	Boguszowice	nieeksploatowane	Eksploatacja złoża zaniechana, część złoża została wyeksploatowana, wyrobiska zostały zasypane skałą płoną, złożo nie zostało rozliczone i wyrejestrowane z bilansu
285	Sól kamienna	Rybnik-Żory-Orzesze	nieeksploatowane	Złoże rozpoznane wstępnie
359	Węgiel	Paruszowice	nieeksploatowane	Złoże rozpoznane szczegółowo
316	Węgiel	Żory	nieeksploatowane	Eksploatacja złoża zaniechana,
360	Węgiel i metan jako kopalina tow.	Jankowice	Jankowice	Złoże zagospodarowane Koncesja: 215/93 Data wydania: 1994-01-26 Termin ważności: 2019-01-26 Użytkownik: KWK "Jankowice" Kompania Węglowa S.A.
361	Węgiel i metan jako kopalina tow.	Chwałowice	Chwałowice	Złoże zagospodarowane Koncesja: 212/93 Data wydania: 1993-11-08 Termin ważności: 2016-11-08 Użytkownik: KWK Chwałowice Kompania Węglowa S.A.
362	Węgiel i metan jako kopalina tow.	Rymer	Teren górniczy zniesiony	eksploatacja zaniechana
377	Węgiel i metan jako kopalina towarzysząca	Marcel	Radlin I	Złoże zagospodarowane Koncesja: 214/93 Data wydania: 1994-01-26 Termin ważności: 2019-01-26 Użytkownik: KWK Marcel Kompania Węglowa S.A.
392	Węgiel i metan jako	Rybnik Jastrzębie	nieeksploatowane	Złoże rozpoznane szczegółowo

⁵ Za Opracowaniem ekofizjograficznym, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku, Rybnik, 2003

	kopalina towarzysząca	pol. Rezerwowe		
3342	Kruszywa naturalne	Rybnik	nieeksploatowane	Eksploatacja złoża zaniechana
9733	Kruszywa naturalne	Boguszowice K	nieeksploatowane	Złoże rozpoznane szczegółowo
13864	Metan pokładów węgla	Żory 1	Żory 1	Złoże zagospodarowane Koncesja: 12/2011 Data wydania: 2011-10-31 Termin ważności: 2031-10-30 Użytkownik: Cetus – Energetyka Gazowa.

2.8 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE⁶

Rybnik jest miastem o mocno zróżnicowanej strukturze przyrodniczej. W rysie fizjograficznym Rybnika wydziela się dolinę rzeki Rudy, jako naturalną i główną oś terytorium miasta. Odzwierciedla ona również podział w strukturze przyrodniczej na dwie wyraźnie różniące się od siebie części: północną i południową.

Część północna miasta obejmuje duży fragment kompleksów leśnych należących do Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, łączących ze sobą kompleksy Lasów Pszczyńskich i Kobiórskich w zlewni Wisły z kompleksami lasów Rudzkich w zlewni Odry. Lasy te stanowią jeden z najważniejszych w skali kraju korytarz ekologiczny między dwoma wspomnianymi zlewniami.

Zmiana planu, której dotyczy niniejsza prognoza obejmuje część południową Rybnika. Południowa część miasta cechuje się dużymi kontrastami w strukturze przyrodniczej. Zasadniczo obszar ten, położony na południe od doliny Rudy, charakteryzuje się wysokim stopniem urbanizacji związanym z historycznym centrum miasta, intensywną zabudową dzielnic miasta i rozwojem przemysłu związanego z wydobywaniem i przeróbką węgla kamiennego. Z drugiej strony, obszar ten charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem hipsometrycznym i silnym rozwojem sieci hydrograficznej, co stworzyło enklawy i pasma cenne pod względem przyrodniczym, mające powiązania między sobą oraz z północną częścią miasta. Są to nieprzydatne dla zabudowy doliny rzek i potoków, stawy położone w ich obrębie, oraz niewielkie, wyspowo rozmieszczone obszary leśne, również porastające tereny o nie sprzyjających warunkach hipsometrycznych lub wilgotnościowych dla lokalizacji zabudowy.

Obszary rolne stanowią znaczny odsetek powierzchni południowej części miasta, a zwłaszcza Ligoty, Boguszowic, Gotartowic i Kłokocina. Większość obszarów rolniczych zdominowana jest przez niewielkie powierzchnie położone pomiędzy terenami zurbanizowanymi lub ogranicza się do pojedynczych działek rolnych. W obrębie terenów wyniesionych zasadniczo dominuje użytkowanie rolnicze gruntów formie gruntów ornych, a w dnach dolin – z przewagą użytków zielonych. Grunty rolne pełnią w przyrodzie głównie rolę bazy pokarmowej. Użytki zielone są również miejscem regularnego bytowania pospolitych gatunków zwierząt. Spotkać tu można m.in. zającą, sarnę, jeża, drobne gryzonie, czajkę, skowronka, potrzęsca, a także jastrzębie, sokoła pustułę, dzierzbę gąsiorka.

Powiązania przyrodnicze obszarów rolnych z otoczeniem wzmacniają się w przypadku występowania zadrzewień lub zakrzewień śródpolnych albo wzdłuż miedz. Pełnią one rolę lokalnych duktów ekologicznych, sprzyjają również zwiększeniu różnorodności biologicznej. Ich występowanie na terenie Rybnika jest dość częste, choć

⁶ za Opracowaniem ekofizjograficznym, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku, Rybnik, 2003

nieregularne, związane przede wszystkim ze znacznym zróżnicowaniem wysokościowym na niewielkich obszarach. Miejscami związane są także z ochroną przeciwoerozyjną sterasowanych stoków, w postaci nasadzeń zieleni lub pozostawienia miedzi, na które spontanicznie wkroczyła roślinność. Niemal regułą jest, że obsadzone zostały głównie pasy miedzi na wyraźnie nachylonych stokach, często wchodzących pod względem morfologicznym w skład dolin potoków, co wzmocniło wzajemne powiązania przyrodnicze między tymi obszarami. Grunty rolne występujące na wierzchołkach są niemal całkowicie pozbawione takich siedlisk.

Doliny cieków są dość głęboko wcięte w podłoże i charakteryzują się płaskimi dnami, co jest typowe dla obszarów z zalegającą pokrywą pylastą. Z jednej strony umożliwia to ich wykorzystanie rolnicze w formie użytków zielonych, z drugiej - stwarza tendencję do tworzenia się lokalnych podmokłości, które porastają trzcinowiska oraz zadrzewienia i zakrzewienia w typie łągów (najczęściej olszowych lub brzoźowych). Siedliska te, z uwagi na utrudniony dla człowieka dostęp, są często zasiedlane lub penetrowane przez zwierzęta, w szczególności ptaki wodno-błotne i drapieżne, płazy oraz ssaki. Jest to cenny element przyrodniczy, zwłaszcza w silnie przekształconym środowisku. Niestety, niektóre ze wspomnianych fragmentów dolin zostały częściowo zmeliorowane w celu ich rolniczego wykorzystania.

Doliny rzek i potoków na analizowanym terenie pełnią bardzo ważną rolę w strukturze przyrodniczej obszaru. Stanowią one korytarze ekologiczne o randze lokalnej. W „Studium uwarunkowań...” wyróżniono w omawianej części Rybnika trzy korytarze: doliny Nacyny, Potoku Boguszowickiego i Kłokocinki. Najmniejszą drożność wykazuje w tym zestawieniu dolina Nacyny, która koliduje z układem kolejowym w górnym i środkowym biegu oraz obszarem Śródmieścia w dolnym biegu. Stosunkowo najlepiej zachowana pod względem funkcjonowania korytarza jest dolina Potoku Boguszowickiego, łącząca mozaikę terenów rolnych i leśnych z doliną Rudy. Jediną poważną barierą stanowi tu ul. Żorska. Również dolina Kłokocinki stanowi korytarz względnie naturalny, choć obecnie przegrodzony wraz z powstaniem autostrady A-1.

W skład sieci hydrograficznej miasta wchodzi również zalewiska górnicze w Chwałowicach. Zalewy tego rodzaju, powstałe w wyniku osiadań gruntu, często z czasem adaptują się w strukturze przyrodniczej obszaru. Jak wynika z waloryzacji przyrodniczej miasta, na obrzeżach tych zalewisk i w dolinie Potoku Radziejowskiego, zidentyfikowano stanowiska ptaków: cyranki i perkozka, remiza, pustułki, dzierzby gąsiorek i innych.

Obszary leśne w analizowanej części miasta występują w sposób nieciągły w formie enklaw. Spośród większych terenów leśnych należy wymienić:

- „Czarny Las” po północnej stronie lotniska w Gotartowicach,
- częściowo „Las Blicherski” po południowej stronie Boguszowic,
- „Las Maliga” i „Las Królewski” pomiędzy Boguszowicami i Chwałowicami,
- „Las Podlesie” przy granicy z gminą Marklowice,
- „Las Świercze” w Popielowie,
- „Las Nacyński” w Zamysłowie.

Niemal wszystkie z wymienionych kompleksów leśnych pełnią funkcję nisz ekologicznych lub obszarów węzłowych w strukturze przyrodniczej miasta. Stanowią ostoję dla zwierząt, są też mocno powiązane z siecią hydrograficzną, co wzmacnia ich funkcję przyrodniczą. Często graniczą z obszarami rolnymi, co z kolei wzmacnia rolę przyrodniczą tych właśnie obszarów.

Lasy te, choć w przeszłości kurczące się wskutek presji ze strony rolnictwa, osadnictwa i przemysłu, obecnie wydają się tworzyć względnie stabilne ekosystemy, co jest związane ze wzrostem świadomości ekologicznej, brakiem większych terenów zielonych dla celów rekreacyjnych w obrębie dzielnic zurbanizowanych.

Obrazu przyrody dopełnia zieleń miejska w postaci parku „Kozie Góry” w Chwałowicach charakteryzująca się znaczną powierzchnią (około 6,8 ha), która może stanowić park o znaczeniu ogólnomiejskim.

Ze względu na znaczny obszar objęty zmianą planu oraz znaczną skalę urbanizacji terenów do zmiany przeznaczenia jest bardzo wiele, jednak w zdecydowanej większości tereny na których przewiduje się zmianę przeznaczenia pozbawione są cennych walorów przyrodniczych. Na obszarach objętych przewidywanymi zmianami występują w zdecydowanej większości tereny upraw polowych lub też nieużytki porośnięte albo roślinnością ruderalną albo podrostem młodych drzew jak brzozy czy topole. Tereny te właściwie pozbawione są jakichkolwiek wartości przyrodniczych. Poza tymi terenami urbanizacja będzie wkraczać na tereny zadrzewione i zalesione. Również tu jednak w zdecydowanej większości brak jest cennych walorów przyrodniczych, gdyż głównie są to zadrzewienia lub lasy o charakterze gospodarczym, w których składzie przeważają brzozy, dęby czerwone, topole. Tereny na których występują zadrzewienia lub większe powierzchnie leśne przedstawiono na załączniku mapowym do niniejszego opracowania. Tereny prezentujące podwyższone walory przyrodnicze zostały opisane poniżej.

Tereny na których przewiduje się urbanizację, a na których występują podwyższone wartości przyrodnicze to:

Teren H2US – na tym terenie występują zbiorowiska podmokłe z trzcinami oraz wierzbami iwą i pięciopęcikową o rozłożystym pokroju typowym dla bagnisk. We wschodniej części terenu rośnie dobrze wykształcony las łęgowy *Fraxino-alnetum* z dominującą tu olchą. Teren bardzo cenny, winien być chroniony co najmniej w randze użytku ekologicznego.

Teren pomiędzy ul. Przemysławą, ul. K. Miarki, ul. Ogrodowskiego. Jest to teren doliny cieku bez nazwy, który przepływa przez środkową część obszaru. Miejscami występują tu zbiorowiska ruderalne, ale znajdziemy tu także zbiorowiska podmokłe z trzcinowiskami, skupiskami sitów oraz oczkiem wodnym (niewielki staw). Drzewostan jest również zróżnicowany – od mających cechy ruderalne skupisk brzozy i topoli do cenniejszych zadrzewień z olchami i wierzbami nawiązującymi do klimaksowego na tym terenie siedliska łęgowego. Teren częściowo pozostawia się wolnym od zabudowy, planuje się jednak również wprowadzenie dwóch dróg, które będą go przecinały (I6KDG i I2KDZ i I3KDZ). Na obrzeżach terenu wprowadza się tereny usługowe, na których jednak bezpośrednio nie występują tereny podmokłe.

Tereny I5MZ, I1MW, I13MW. Nie występują tu cenne walory przyrodnicze (gospodarczy las sosnowy), ale teren położony jest w granicach parku krajobrazowego, a także stanowi część Lasów Rybnickich.

Tereny I3US – I9US (teren Plant nad Rudą). Występują tu pospolite gatunki traw (czasem odbywają się tu imprezy tymczasowe jak cyrk, wesołe miasteczko, koncerty), ale teren stanowi dolinę rzeki Rudy i winien być wolny od zabudowy.

Teren H1P. Występują tu małowartościowe siedliska ruderalne oraz zadrzewienia brzozowo-klonowe, ale teren położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie Rudy i tak jak uprzednio winien być wolny od zabudowy.

Tereny E1PR i E2PR. W wyniku eksploatacji węgla kamiennego przez KWK Chwałowice tereny położone na północ i południe od ul. Prostej uległy obniżeniu. Wykształciły się tu: jezioro oraz towarzyszące zbiorowiska trzcin i roślinności szuwarowej. Należy również podkreślić, że teren E1PR i E2PR stanowi obszar źródliskowy dla Młynówki, lewego dopływu Rudy. Niestety już obecnie (t.j. luty 2013 r.) przystąpiono do zasypywania tego terenu odpadami, co doprowadzi do jego całkowitej degradacji i fatalnego odbioru krajobrazowego. Jest to zjawisko niezwykle smutne i zatrważające.

Tereny F36U, F37U, F38U i F1US. Las, który znajduje się na tym terenie ma charakter gospodarczy dębowo-brzozowy, w przypadku realizacji inwestycji zostanie on wycięty. Wycinka lasu, pomimo jego gospodarczego charakteru wpłynie na zubożenie terenów biologicznie czynnych, służących mieszkańcom Boguszowic do rekreacji i wypoczynku.

Tereny A1PR i D3PR – W wyniku eksploatacji węgla kamiennego przez KWK Chwałowice tereny położone na Kielowcu uległy obniżeniu. Wykształciły się tu: jezioro oraz towarzyszące zbiorowiska trzcin i roślinności szuwarowej, które stanowił tereny niezwykle cenne przyrodniczo, w większości zostały one już dawno temu zasypane odpadami. Obecnie ostało się jedynie jezioro, ale także ono przeznaczone jest do zasypiania odpadami.

Okolice terenu F1ITO. W części południowej są to tereny już zagospodarowane, posadowione na hałdach odpadów górniczych, po północnej stronie ul. Tkoczów środowisko stanowią zbiorowiska ruderalne oraz młodnik leśny. Po północnej stronie terenu F1ITO znajduje się oczko wodne oraz strefa źródliskowa Potoku Boguszowickiego

Projekt planu wprowadza również liczne nowe drogi klas: główna ruchu przyspieszonego, główna, zbiorcza, dojazdowa i lokalna. Podobnie jak w przypadku terenów przeznaczonych do urbanizacji przecinają one tereny małowartościowe przyrodniczo (tereny rolne, ruderalne itp.). Poniżej opisano tereny najwartościowsze.

Droga klasy KDGP – droga przebiega głównie po gruntach rolnych. Na terenie Boguszowic, na wschód od granicy opracowania przecina bardzo ciekawe tereny wrzosowisk. Od ul. Boguszowickiej do ul. Tkoczów planowana trasa przecina dolinę Potoku Boguszowickiego, oraz Las Królewia i Las Maliga. Oba lasy mają charakter lasów liściastych i gospodarczych, aczkolwiek występują tu dorodne fragmenty buczyn (szczególnie w lesie Maliga) – tereny te należy uznać za zdecydowanie najcenniejsze na całym przebiegu trasy. W rejonie ul. Chwałowickiej trasa przecina las brzozowo-dębowy oraz oczko wodne. W zachodniej części trasa przecina las liściasty z przewagą brzozy i dębu czerwonego tzw. Las Nacyński.

I2KDG, I4KDG, I5KDG, I6KDG - V etap tzw. północnej obwodnicy Rybnika. Od ul. Mikołowskiej do ul. Przemysłowej – droga przetnie zadrzewienie stanowiące pozostałość ośrodka sportowego Huty Silesia. Na obszarze ośrodka rosną dorodne okazy wierzb białej, jesionu, topoli i robini akacjowej. Droga planowana jest po zachodniej stronie Stawu Paruszowiec i jego część zostanie wchłonięta na potrzeby drogi. Na stawie znajduje się wyspa (w odległości ok. 50-100 m od krawędzi planowanej drogi). Wyspa stanowi miejsce gniazdowania łysek, łabędzi oraz kaczek krzyżówek. W trakcie kilkuletnich obserwacji prowadzonych przez autora nie stwierdzono występowania innych gatunków. W rejonie zabudowań przy ul. Przemysłowej droga przecinać będzie znajdujący się tam park z wierzbami płaczącymi. Od ul. Przemysłowej do ul. Prostej dolina cieków bez nazwy wraz z roślinnością ruderalną, ale również ze zbiorowiskami podmokłymi jak trzcinowiska i skupiska sitów oraz zadrzewienia wierzb o charakterze łągowym. Teren cenny przyrodniczo, choć miejscami silnie przekształcony przez roślinność ruderalną.

E3KDG, E4KDG, E5KDG - Połączenie ul. Świerkłańskiej z ul. Prostą – grunty odłogowane i zbiorowiska ruderalne, na północ od ul. Prostej w wyniku osiadań terenu tworzyły się tam ciekawe płaty zbiorowisk wilgociolubnych (różnego typu szuwały itp.). Obecnie teren zasypywany odpadami.

D3KDL - Połączenie ul. Chwałowickiej z ul. Rybnicką, w części północnej śladem istniejącej drogi, dalej drogą leśną rozcinając las liściasty bukowo-dębowy, w dalszej części przykolejowa roślinność ruderalna.

2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004

2.9.1 PARK KRAJOBRAZOWY

Obszar I oraz H objęty opracowaniem leży częściowo na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich oraz jego otuliny. „Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Rud Wielkich” utworzono na drodze Rozporządzenia Wojewody Katowickiego Nr 181/93 z dnia 23 XI 1993 r. (Dz. U. Woj. Katowickiego Nr 15, poz. 130). Jak do tej pory nie został opracowany plan ochrony parku krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” co oznacza, że właściwe nie wiadomo jakie zasady obowiązują na terenie parku, nie wiadomo również co konkretnie jest przedmiotem jego ochrony.

2.9.2 POMNIKI PRZYRODY

Na terenie objętym zmianą planu znajdują się trzy pomniki przyrody. Są to głazy narzutowe. Ich charakterystykę przedstawiono w tabeli nr 3:

Tabela 3 Pomniki przyrody

Obiekt	Charakterystyka obiektu	Lokalizacja/ /oznaczenie na mapie	Data utworzenia	Decyzja
głaz narzutowy	obwód - 410 cm, wysokość - 160 cm	Chwałowice, ul. 1 Maja, obok Domu Kultury (PPn1)	17.09.1981	Decyzja Woj. Katowickiego RL-VII 7140/27/81
głaz narzutowy	obwód - 570 cm, wysokość - 180 cm	Chwałowice, ul. 1 Maja, przed biurowcem kop. Chwałowice (PPn2)	17.09.1981	Decyzja Woj. Katowickiego RL-VII 7140/28/81
głaz narzutowy	obwód - 690 cm, wysokość - 250 cm	Chwałowice, ul. 1 Maja, Park Górnika (PPn3)	17.09.1981	Decyzja Woj. Katowickiego RL-VII 7140/29/81

2.10 KRAJOBRAZ

Na tak dużym obszarze występuje szereg różnych rodzajów krajobrazu: krajobraz typowo miejski z zabudową jedno i wielorodzinną (centrum Chwałowic, Paruszowiec, Piaski, Boguszowice), krajobraz przemysłowy (kopalnia Chwałowice, kopalnia Jankowice, rejon Paruszowca z terenami byłej Huty Silesia), krajobraz zdegradowany (niezrekultywowane i czynne jeszcze hałdy okalające Chwałowice), krajobraz rolniczy (pomiędzy osiedlami miejskimi), krajobraz naturalny i półnaturalny (dolina rzeki Rudy, tereny leśny, również zalewiska powstałe na skutek osiadań terenu na Kielowcu czy w rejonie ul. Prostej).

2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Na analizowanym terenie występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych. Ich pełne zestawienie znajduje się w tekście planu, w którym określa się również ich lokalizację na rysunku planu.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU

Na analizowanym terenie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania (patrz rozdział 1.4) oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2008 r. Zmiany, które wprowadza opisywany plan polegają w zdecydowanej większości na uzupełnieniu luk w zabudowie, czy zmianie przeznaczenia z zabudowy mieszkaniowej na usługową. Zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń planu będą więc w zasadzie podobne do tych, które nastąpią w przypadku zmiany planu.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA

Z najważniejszych problemów ochrony środowiska na analizowanym terenie należy wymienić:

- obszar miasta zlokalizowany jest w Rybnickim Okręgu Przemysłowym co naraża go na silny napływ zanieczyszczeń;
- problem tzw. niskiej emisji pochodzącej głównie z indywidualnych palenisk domowych;
- deformacje terenu związane z osiadaniem na skutek prowadzonej eksploatacji węgla kamiennego na obszarze górniczym „Chwałowice”; najsilniejsze osiadania dotknęły rejon Kielowca i rejon ul. Prostej (Brzeziny)'
- degradacja powierzchni terenu w postaci hałd pomiędzy Chwałowicami i Boguszwicami, po południowej i zachodniej stronie Chwałowic;
- niska jakość lasów (wadliwie prowadzona gospodarka leśna). Odporność zbiorowisk leśnych na skażenie atmosfery jest nieduża, w związku czym lasy te są narażone na wydzielanie posuszu, karlenie i ataki szkodników;
- silne zanieczyszczenie głównych cieków Rudy i Nacyny; sytuacja ta będzie się poprawiała z roku na rok w związku z programem rozbudowy sieci kanalizacyjnej w Rybniku;
- poza Parkiem Krajobrazowym brak powierzchniowych form ochrony przyrody, brak planu ochrony parku krajobrazowego co uniemożliwia jego racjonalną ochronę;
- brak aktualnej i kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej miasta;
- zasypywanie odpadami najcenniejszych terenów podmokłych z roślinnością szuwarową pod pretekstem tzw. rekultywacji;

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

W celu ochrony zasobów wód powierzchniowych projekt planu określa szczegółowe zasady ochrony analizowanych terenów. W projekcie planu zapisano konieczność odprowadzenia ścieków komunalnych do sieci kanalizacyjnej. Do czasu objęcia poszczególnych terenów zabudowy siecią kanalizacji gminnej, dopuszcza się odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych lub stosowanie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.

Niewątpliwie powstanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej wpłynie na znaczące zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków. W celu przeciwdziałania zanieczyszczeniom projekt planu przewiduje:

- wprowadza się rozdzielczy system kanalizacji z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji sanitarnej, a wód opadowych do kanalizacji deszczowej,
- ścieki bytowe winny być kierowane na centralną oczyszczalnię „Rybnik” oraz na wspomagającą ją oczyszczalnię w dzielnicach Kłokocin i Chwałowice,
- na terenach nieobjętych kanalizacją sanitarną lub na terenach posiadających oczyszczalnię przydomową dopuszcza się ich stosowanie lub gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach z okresowym ich opróżnianiem na oczyszczalnię, przy uwzględnieniu przepisów odrębnych,

Projekt planu wprowadza również wiele nowych dróg, z których spływy mogą zanieczyścić wody powierzchniowe. Szczególnie narażone są tu doliny cieków: Nacyny i Potoku Boguszowickiego (przecięcie z trasą Racibórz – Pszczyna) oraz Ruda (V etap obwodnicy Rybnika). Projekt planu nie wprowadza rozwiązań, które chroniłyby cieki powierzchniowe przed tym zagrożeniem. Konkretnie rozwiązania dotyczące ochrony wód będą wprowadzone w projektach budowlanych tych inwestycji.

Ze względu na położenie na terenach narażonych na wystąpienie wód powodziowych terenów o symbolu I13U oraz H1P (na których potencjalnie mogą być lokowane instalacje do magazynowania lub dystrybucji ropy naftowej, produktów naftowych lub substancji chemicznych) wprowadzono do projektu planu zakaz lokowania na tych terenach tego typu instalacji. W przypadku wystąpienia wód powodziowych skażeniu mogłyby ulec wody rzeki Rudy. Wody te zasilają również użytkowy zbiornik wód podziemnych I1QIII. Wprowadzenie zakazu może pomóc w ograniczeniu potencjalnego zagrożenia wód tego zbiornika.

W związku z zapisem planu, który dopuszcza składowanie na terenach E1PR i E2PR odpadów z eksploatacji węgla istnieje ryzyko zaburzenia stosunków wodnych cieku Młynówka. Rekomenduje się wprowadzenie do projektu planu zapisów nakazujących utrzymanie cieku Młynówka wraz z jego strefą źródłiskową. Jednocześnie należy pamiętać, że teren ten podlega obecnie bardzo silnym osiadaniom i stosunki wodne mogą ulec nieprzewidywalnym zmianom. Niestety obecnie tereny te (oraz teren E6P) są degradowane na skutek zasypywania odpadami z wydobywania węgla kamiennego, co jest dużym uszczerbkiem dla środowiska miasta.

5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

W celu ochrony zasobów wód podziemnych, podobnie jak w przypadku ochrony wód powierzchniowych projekt planu określa szczegółowe zasady ochrony analizowanych terenów, w szczególności dotyczące gospodarki ściekowej (patrz rozdział 5.1). W zakresie

ochrony zbiornika wód podziemnych GZWP nr 345 Rybnik ustalono konieczność zachowania przepisów szczególnych dotyczących ochrony wód podziemnych.

W większości zalecenia te (Prawo Wodne) odnoszą się do zakazu wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych. Spełnienie tych wymagań powinno ograniczyć negatywny wpływ związany z rozbudową terenów mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych.

Zagrożeniem dla wód podziemnych jest również zmniejszenie zdolności infiltracyjnej gruntu w wyniku intensywnej zabudowy miejskiej. Dla zapobieżenia wystąpienia tego ryzyka w projekcie planu określono odpowiednie wskaźniki intensywności zabudowy działek stymulujące konieczność zachowania odpowiednich powierzchni nieutwardzonych.

Należy pamiętać, że wody podziemne są bardzo silnie zagrożone ze strony kopalń węgla kamiennego. Projekt planu nie ma wpływu na eksploatację, jest ona prowadzona według obowiązujących koncesji.

W rejonie występowania czwartorzędowych użytkowego zbiornika wód podziemnych (określonego na Mapie Hydrogeologicznej Polski jako jednostka 1QIII) istnieje zagrożenie wystąpieniem skażenia. W związku z powyższym, w bezpośredniej dolinie Rudy wprowadzono zakaz lokowania instalacji do magazynowania lub dystrybucji ropy naftowej, produktów naftowych lub substancji chemicznych dla nowych terenów U i P (I13U i H1P – te same ograniczenia proponuje się wprowadzić ze względu na zagrożenie powodziowe – patrz rozdział 5.1).

5.3 WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń planu nie będzie miała wpływu na klimat. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Zabudowanie terenów wpłynie na zwiększenie szorstkości powierzchni ziemi, a co za tym idzie na zmniejszenie warunków przewietrzania. Zagrożeniem może być problem niskiej emisji, zwłaszcza w niżej położonych częściach obszaru. W celu przeciwdziałania temu zjawisku projekt planu wprowadza nakaz stosowania proekologicznych systemów grzewczych.

5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Projekt planu zakłada rozbudowę istniejących i budowę nowych budynków mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych oraz dróg. Realizacja tych funkcji w sposób znaczący wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu, poprzez prowadzenie robót budowlanych. Zmiany powierzchni będą związane z realizacją zabudowy, nie przewiduje się jednak poważnych przekształceń powierzchni. Zmiany te należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji.

Ponieważ projekt planu jest dokumentem tylko ogólnie określającym sposób zagospodarowania terenów gminy, nie sposób na obecnym etapie określić dokładnie w jaki sposób powierzchnia terenu będzie przekształcana. Dokładniejszy wpływ planowanych inwestycji na powierzchnię terenu powinien zostać omówiony w przypadku sporządzania raportów oddziaływania na środowisko konkretnych inwestycji.

Duże połacie terenów w pobliżu Chwałowic i Boguszowic zajęte są pod hałdy skały płonnej. Projekt planu pozostawia te tereny w bieżącym użytkowaniu. Jednocześnie projekt planu wprowadza, na terenach o symbolach A1PR i A2PR, D1PR÷D10PR dopuszczenie możliwości kształtowania budowli krajobrazowych z wykorzystaniem mas skalnych z

bieżącej eksploatacji węgla kamiennego. Projekt planu zakłada, że budowle muszą być realizowane na podstawie projektów budowlanych, w których uwzględnione będą:

- zabezpieczenia wód podziemnych przed skutkami zagospodarowania mas skalnych, poprzez zapewnienie odpowiedniej warstwy izolującej poziom wód podziemnych od negatywnych wpływów budowli krajobrazowej,
- rozdziału wód powierzchniowych od wód mających kontakt z masami skalnymi,
- rekreacyjnego przeznaczenia terenów po przeprowadzeniu ich rekultywacji w kierunku zadrzewienia i pokrycia zielenią niską.

Na tych terenach ustala się również zakaz składowania odpadów komunalnych.

W projekcie planu ustalono następujące kierunki rekultywacji terenów:

- tereny o symbolach A1PR, A2PR, D3PR – kształtowanie budowli krajobrazowej z wykorzystaniem odpadów wydobywczych z bieżącej eksploatacji węgla kamiennego w formie wzgórza pokrytego trawą i zadrzewieniami z obiektami i urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi i turystycznymi,
- tereny o symbolach E1PR, E2PR, F1PR – kształtowanie obszarów zadrzewionych z pozostawieniem przebiegu potoku Młynówka jako rowu odwadniającego oraz z możliwością tworzenia parku,
- tereny o symbolach D1PR, D2PR, D4PR÷D10PR – kształtowanie obszarów zadrzewionych z dopuszczeniem kształtowania budowli krajobrazowych z wykorzystaniem materiałów skalnych z bieżącej eksploatacji węgla kamiennego,

Za pozytywne należy uznać ograniczenie realizacji składowisk odpadów powęglowych wyłącznie do terenów już istniejących oraz do tych na których przewiduje się najsilniejsze osiadania (rejon ul. Prostej, tereny E1PR, E2PR). Paradoksem jest, że tereny które uległy silnym negatywnym wpływom ze strony osiadań i teoretycznie powinny być traktowane jako zdegradowane, pełnią dziś (czy też zaczynają pełnić – ten proces trwa obecnie) funkcje przyrodnicze. Wykształciły się tu: jezioro oraz towarzyszące zbiorowiska trzcin i roślinności szuwarowej. Należy również podkreślić, że teren E1PR i E2PR stanowi obszar źródłkowy dla Młynówki, lewego dopływu Rudy. W związku z zapisem projektu planu (tj. na terenach E1PR i E2PR kształtowanie obszarów zadrzewionych) istnieje ryzyko zasypania wykształconych już zbiorowisk wodno-błotnych i posadzenia nie mających większej wartości drzew (np. sosna lub gatunki nie rodzime). Niestety już obecnie (t.j. luty 2013 r.) przystąpiono do zasypywania tego terenu odpadami w związku z projektem, który KWK Chwałowice uzgodniło z Urzędem Miasta. Lokowanie odpadów na tym terenie prawdopodobnie doprowadzi do jego całkowitej degradacji i fatalnego odbioru krajobrazowego.

5.4.2 WPLYW NA GLEBY

Na analizowanym terenie występują pola uprawne, stanowiące dopełnienie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Brak jest większych terenów rolnych. Dawniej małe gospodarstwa stanowiły ważny element zapewniający ludności możliwość dorobienia, ale nigdy nie stanowiły podstawy zatrudnienia. Obecnie wiele z nich nie jest uprawianych i są odłogowane. Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o Ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 1995 Nr 16 poz. 78 z późn. zmianami) przekształcenie tego typu gleb nie wymaga

zgody odpowiedniego organu, ze względu na ich położenie w granicach miasta. Ustawa ta jest swego rodzaju sygnałem, by odchodzić od gospodarki rolnej w miastach.

Przy powstaniu planowanej zabudowy istniejące tu gleby ulegną w większości zniszczeniu (zajętość terenu). Projekt planu przewiduje pozostawienie minimalnej powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów:

- MN, U, UP – 30%
- MW, P – 20 %
- UC – 10%
- MZ – 35%
- na terenach o symbolach US – 60 %
- na terenach o symbolach UC, ITE, ITK, ITO – 10 %

Pomimo to przewiduje się, że tereny poddane pod zabudowę zostaną bezpowrotnie stracone dla rolnictwa. W użytkowaniu rolnym pozostawia się jedynie niewielkie fragmenty na Raszowcu (I1R), w Boguszowicach (F1R i F2R) i w dzielnicy Kłokocin (G1R).

5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE

Na analizowanym terenie występują złoża węgla kamiennego eksploatowane w obszarach górniczych „Jankowice”, Chwałowice” i „Radlin I”. Eksploatacja w tych obszarach prowadzona będzie na podstawie udzielonych koncesji. Projekt planu nakazuje konieczność uwzględniania przez inwestorów noworealizowanych obiektów aktualnych czynników geologiczno-górniczych.

Projekt planu określa granice udokumentowanych złóż: soli „Rybnik-Orzesze-Żory”, węgla „Paruszowiec” i „Rybnik - Jastrzębie pole rezerwowe”, kruszyw naturalnych „Rybnik”, „Boguszowice” i „Boguszowice K”. Projekt planu nie przewiduje eksploatacji na złożach powierzchniowych (tzn. nie dopuszczono w rejonach ich występowania eksploatacji kopalin). Eksploatacja podziemna złóż węgla i soli nie jest ujmowana zasadami mpzp (jako, że miejscowy plan odnosi się wyłącznie do powierzchni terenu), w związku z czym może być dopuszczana, pod warunkiem uzyskania pozytywnego uzgodnienia z prezydentem miasta. Ewentualne wydanie koncesji musi uwzględniać istniejące zagospodarowanie terenu.

5.6 WPŁYW NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Projekt zmiany planu przewiduje silną urbanizację całego obszaru. Przewiduje się wprowadzenie nowych terenów mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych, usługowych, produkcyjnych, cmentarzy, zieleni parkowej i dróg. W rozdziale 2.8 opisano stan środowiska przyrodniczego miasta Rybnik na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem. W celu sprawdzenia na których terenach może wystąpić znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze na etapie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko prześledzono wszystkie tereny na których ustalenia projektu planu przewidują powstanie zabudowy (jakiegokolwiek nie miałyby ona charakter czy to zabudowa mieszkaniowa, usługowa, drogi itp.), a które na dzień dzisiejszy nie są zabudowane. Nie miało tu znaczenia czy przedsięwzięcia mogą kwalifikować się do przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397), ponieważ każda zabudowa terenu cennego przyrodniczo, nawet pozornie nieszkodliwa mieszkaniowa, może wpłynąć na jego zniszczenie. Do analizy wciągnięto tereny

niezabudowane lub też zabudowane częściowo. Ta ostatnia sytuacja występuje na analizowanych terenach nader często. Jest tu bardzo wiele terenów z zabudową rozproszoną, wzdłuż ulic występują naprzemiennie tereny zabudowane i pola lub nieużytki. Zabudowa występuje również często w głębi pól. Projekt planu zakłada zurbanizowanie wielu tych terenów, należy jednak zaznaczyć, że już dziś w wielu przypadkach są one częściowo zurbanizowane. W trakcie kwerendy stwierdzono, że najczęstszym typem środowiska spotykanym na terenach przeznaczonych do urbanizacji są pola uprawne i nieużytki. Tereny rolne, nieużytki oraz tereny ruderalne potraktowano łącznie gdyż stan środowiska przyrodniczego na nich występujący ma jednolity charakter i niską wartość przyrodniczą, stąd nie było potrzeby charakteryzowania każdego z terenów osobno. Tereny na których stwierdzoną większą bioróżnorodność np. tereny podmokłe, zagajniki, fragmenty leśne charakteryzowano osobno. Także i na części tych terenów nie stwierdzono występowania wysokich wartości przyrodniczych. Najczęstszym typem środowiska, poza polami ornymi i gruntami odłogowanymi były zadrzewienia z brzozą i sosną występujące w trzech typach: jako zwarte nasadzenia o charakterze gospodarczym (niskowiekowe i o małej powierzchni), lasy (starsze i charakteryzujące się większą powierzchnią) oraz samoistne nasadzenia brzozy i sosny na terenach odłogowanych. Duże powierzchnie w Boguszowicach i Chwałowicach zajmują również tereny składowisk odpadów górniczych charakteryzujące się bądź brakiem roślinności, bądź też roślinnością ruderalną.

Zabudowa tych terenów spowoduje degradację istniejących tu gleb, użytków rolnych, gruntów odłogowanych i zadrzewionych. Należy spodziewać się tutaj zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się między innymi w zanikaniu roślinności naturalnej na rzecz gatunków obcych na terenach realizacji zabudowy. Roślinność i zwierzęta związane do tej pory z łąkami, terenami upraw i zadrzewieniami zostaną z tych terenów wyparte. Zamiast istniejących ekosystemów rolniczych wprowadzone zostaną ekosystemy charakterystyczne dla podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną. Funkcja przyrodnicza, kształtowana obecnie w sposób dość naturalny (o ile traktować tak rolnictwo lub też odłogowanie gruntów) zostanie podporządkowana zorganizowanemu kształtowaniu środowiska przyrodniczego – przede wszystkim w postaci przydomowych ogrodów i trawników czy zieleńców. Zmiana przeznaczenia tych terenów nie wpłynie w sposób znacząco negatywny na stan środowiska przyrodniczego.

Również realizacja nowych dróg klasy KDL, KDD czy nawet KDZ i KDG nie wpłynie na znaczące negatywne pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego, gdyż w zdecydowanej większości przebiegają one po polach i nieużytkach, czyli środowiskach mało wartościowych przyrodniczo.

W tabeli 4 przedstawiono natomiast potencjalne oddziaływania na te tereny, których wartość przyrodnicza jest wyższa niż przeciętna i których utrata może stanowić znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko. Niestety dla większości z tych terenów przeznaczenie pod urbanizację zostało już ustalone w obowiązujących dokumentach miejskich (mpzp, patrz rozdział 7.1).

Tabela 4 Wpływ na środowisko przyrodnicze obszarów szczególnie cennych analizowanego terenu

Numer wg mapy nr 2	Symbol przeznaczenia terenu/teren	Opis środowiska	Rekomendacje do projektu planu
1	H2US	Na tym terenie występują zbiorowiska podmokłe z trzcinami oraz wierzbami iwą i pięcioprzecikową o rozłożystym pokroju typowym dla bagnisk. We wschodniej części terenu rośnie dobrze wykształcony las łęgowy Fraxino-alnetum z dominującą tu olchą. Teren bardzo cenny, winien być chroniony co najmniej w randze użytku ekologicznego. Realizacja zabudowy sportowo – rekreacyjnej wpłynie na całkowite zniszczenie cennego siedliska	Pozostawienie w bieżącym użytkowaniu
2	Teren pomiędzy ul. Przemysłową, ul. K. Miarki, ul. Ogrodowskiego.	Przecięcie terenu drogami I6KDG i I2KDZ i I3KDZ) spowoduje jego dalszą degradację, gdyż już dziś występujące tu siedliska są w dość słabej kondycji, narażone na silną antropopresję. Nie są to jednak siedliska na tyle cenne by chronić je bezwzględnie.	Drogi stanowią część obwodnicy Rybnika, ważnej dla układu komunikacyjnego miasta inwestycji, w związku z czym stwierdza się brak możliwości ochrony, przy czym na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wskazuje się na konieczność wnikliwego prześledzenia możliwych wariantów
3	Tereny I5MZ, I1MW, I13MW	Nie występują tu cenne walory przyrodnicze (gospodarczy las sosnowy), ale teren położony jest w granicach parku krajobrazowego, a także stanowi część Lasów Rybnickich. Wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej spowoduje wycinkę lasu i całkowitą zmianę stanu środowiska przyrodniczego.	Pozostawienie lasu w bieżącym użytkowaniu. Nie są to jednak siedliska na tyle cenne by chronić je bezwzględnie.
4	Tereny I3US – I9US (teren Plant nad Rudą).	Występują tu pospolite gatunki traw (czasem odbywają się tu imprezy tymczasowe jak cyrk, wesołe miasteczko, koncerty), ale teren stanowi dolinę rzeki Rudy i winien być wolny od zabudowy.	Pozostawienie terenu w bieżącym użytkowaniu, co ma również ogromne znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej
5	Teren H1P	Występują tu małowartościowe siedliska ruderalne oraz zadrzewienia brzoźowo-klonowe, ale teren położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie Rudy i tak jak uprzednio winien być wolny od zabudowy.	
6	Tereny E1PR i E2PR.	W wyniku eksploatacji węgla kamiennego przez KWK Chwałowice tereny położone na północ i południe od ul. Prostej uległy obniżeniu. Wykształciły się tu: jezioro oraz towarzyszące zbiorowiska trzcin i roślinności szuwarowej. Należy również podkreślić, że teren E1PR i E2PR stanowi obszar źródłkowy dla Młynówki, lewego dopływu Rudy. Niestety już obecnie (t.j. luty 2013 r.) przystąpiono do zasypywania tego terenu odpadami, co doprowadzi do jego całkowitej degradacji i	Pozostawienie terenów w użytkowaniu przyrodniczym

		fatalnego odbioru krajobrazowego.	
7	F36U, F37U, F38U i F1US	Las, który znajduje się na tych terenach ma charakter gospodarczy, w przypadku realizacji inwestycji zostanie wycięty. Wycinka lasu, pomimo jego gospodarczego charakteru wpłynie na zubożenie terenów biologicznie czynnych, służących mieszkańcom Boguszowic do rekreacji i wypoczynku	Pozostawienie lasu w bieżącym użytkowaniu
8	Tereny A1PR i D3PR	W wyniku eksploatacji węgla kamiennego przez KWK Chwałowice tereny położone na Kielowcu uległy obniżeniu. Wykształciły się tu: jezioro oraz towarzyszące zbiorowiska trzcin i roślinności szuwarowej, które stanowił tereny niezwykle cenne przyrodniczo, w większości zostały one już dawno temu zasypane odpadami. Obecnie ostało się jedynie jezioro, ale także ono przeznaczone jest do zasypania odpadami.	Pozostawienie terenów do tej pory nie zasypanych odpadami w użytkowaniu przyrodniczym
9	F1ITO	Teren planowanej rozbudowy składowiska odpadów w Boguszowicach, teren sam w sobie nie posiada wysokich walorów przyrodniczych (roślinność głównie ruderalna), ale po jego północnej stronie znajduje się strefa źródliskowa Potoku Boguszowickiego z oczkiem wodnym	Wprowadzono w projekcie planu pasa zieleni izolacyjnej szerokości minimum 30 metrów od strony północnej i północno-wschodniej w rejonie oczka wodnego
10	Droga klasy KDGP	Planowana trasa Racibórz-Pszczyna, W przypadku realizacji trasy całkowitemu zniszczeniu ulegnie środowisko przyrodnicze w granicach jej przebiegu. Szczególnie cenne są: dolina Potoku Boguszowickiego, Las Królewski i Las Maliga oraz niewielki staw w rejonie ul. Chwałowickiej. Oba lasy mają charakter lasów liściastych i gospodarczych, aczkolwiek występują tu dorodne fragmenty buczyn (szczególnie w lesie Maliga). Zaburzeniu może ulec również ruch w lokalnym korytarzu ekologicznym, który stanowi dolina Potoku Boguszowickiego	Obecnie toczy się postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wszelkie konflikty winny być wskazane na tym etapie.

11	I2KDG, I4KDG, I5KDG, I6KDG	V etap tzw. północnej obwodnicy Rybnika. Od ul. Mikołowskiej do ul. Przemysłowej – droga przetnie zadrzewienie stanowiące pozostałość ośrodka sportowego Huty Silesia. Na obszarze ośrodka rosną dorodne okazy wierzby białej, jesionu, topoli i robini akacjowej. Droga planowana jest po zachodniej stronie Stawu Paruszowiec i jego część zostanie wchłonięta na potrzeby drogi. Na stawie znajduje się wyspa (w odległości ok. 50-100 m od krawędzi planowanej drogi). Wyspa stanowi miejsce gniazdowania łysek, łabędzi oraz kaczek krzyżówek. W trakcie kilkuletnich obserwacji prowadzonych przez autora nie stwierdzono występowania innych gatunków. W rejonie zabudowań przy ul. Przemysłowej droga przecinać będzie znajdujący się tam park z wierzbami płaczącymi. Od ul. Przemysłowej do ul. Prostej dolina cieków bez nazwy wraz z roślinnością ruderalną, ale również ze zbiorowiskami podmokłymi jak trzcinowiska i skupiska sitów oraz zadrzewienia wierzb o charakterze łągowym. Teren cenny przyrodniczo, choć miejscami silnie przekształcony przez roślinność ruderalną.	Brak możliwości ochrony, Drogi stanowią część obwodnicy Rybnika, ważnej dla układu komunikacyjnego miasta inwestycji, w związku z czym stwierdza się brak możliwości ochrony, przy czym na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wskazuje się na konieczność wnikliwego prześledzenia możliwych wariantów
12	E3KDG, E4KDG, E5KDG	Połączenie ul. Świerkłańskiej z ul. Proszą – grunty odłogowane i zbiorowiska ruderalne, na północ od ul. Prostej w wyniku osiadań terenu tworzyły się tam ciekawe płaty zbiorowisk wilgociolubnych (różnego typu szuwały itp.). Obecnie teren zasypywany odpadami.	Brak możliwości ochrony, teren cenny przyrodniczo został już zniszczony w wyniku zasypania odpadami.
13	D3KDL	Połączenie ul. Chwałowickiej z ul. Rybnicką, w części północnej śladem istniejącej drogi, dalej drogą leśną rozcinając las liściasty bukowo-dębowy, w dalszej części przykolejowa roślinność ruderalna.	Rezygnacja z wprowadzania drogi lub jej maksymalne przesunięcie w kierunku zachodnim

5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004

5.7.1 PARK KRAJOBRAZOWY

Projekt planu przedstawia na rysunku granice parku oraz granice jego otuliny. W celu ochrony parku jak i jego otuliny projekt planu ustala konieczność zachowania ustaleń obowiązujących zgodnie z przepisami szczególnymi. Na dzień dzisiejszy będą to więc ustalenia nakazy i zakazy określone w Rozporządzeniu Wojewody Katowickiego Nr 181/93 z dnia 23 XI 1993 r. (Dz. U. Woj. Katowickiego Nr 15, poz. 130). W granicach parku projekt planu wprowadza tereny usługowo – sportowe w dolinie Rudy, natomiast na obszarze otuliny wprowadza szereg nowych terenów usługowych i usługowo – sportowych (patrz rysunek nr 2). Projekt planu wprowadza również na terenie otuliny kilka nowych dróg. Należy zauważyć, że na terenie otuliny istnieje wiele nowych obiektów usługowych, handlowych i produkcyjnych (min. rejon dawnej Huty Silesia) powstałych już po powstaniu parku. Biorąc pod uwagę zakazy określone w art. 5 w/w rozporządzenia projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby te zakazy łamać (zakładając ich wykonanie zgodne z przepisami odrębnymi). Na dzień dzisiejszy brak planu ochrony parku krajobrazowego, co nie pozwala na uściślenie zapisów projektu mpzp. Bez planu ochrony nie sposób określić ani dokładnych granic parku, ani przedmiotu ochrony, nie sposób również określić czy wprowadzone przeznaczenia stoją w sprzeczności z celami dla których powołano park. Dopiero po powstaniu planu ochrony parku możliwe będzie oszacowanie ewentualnego wpływu na jego walory. Na dzień dzisiejszy wskazanym było by w użytkowaniu przyrodniczym wolnym od zabudowy pozostawić wszystkie tereny znajdujące się w dolinie Rudy, a więc: teren H2US, teren I3US – I9US, teren H1P, teren I13U. Wprowadzenie takiej możliwości uniemożliwiają jednak obowiązujące na tych terenach mpzp i suikzp, które nie dopuszczają innych przeznaczeń. Należy jednocześnie jeszcze raz podkreślić, że wprowadzenie tych przeznaczeń nie jest sprzeczne z obowiązującymi obecnie na terenie parku przepisami. W celu ochrony terenów w dolinie Rudy w projekcie planu wprowadzono zapisy zakazujące wprowadzania zabudowy kubaturowej na terenach I3US – I9US i H2US.

5.7.2 POMNIKI PRZYRODY

Projekt planu przedstawia na rysunku istniejące pomniki przyrody. W tekście planu ustalono nakaz zachowania pomników przyrody. Projekt planu nie wprowadza funkcji, które w jakikolwiek sposób pomnikom mogłyby zagrozić.

5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ

Znaczna skala przekształceń, które ustala projekt planu może w niektórych miejscach w sposób znaczący wpłynąć na zmianę krajobrazu. Projekt planu zakłada znaczący wzrost terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz przemysłowej. Powstaną również nowe drogi, które staną się osiami rozwoju, wzdłuż których rozwijać się będzie nowa zabudowa. Można ogólnie powiedzieć, że krajobraz rolniczy, do tej pory mający jeszcze duże rozprzestrzenienie, ustąpi miejsca krajobrazowi dzielnic podmiejskich lub miejskich (w rejonach kształtowania się lokalnych centrów usługowych). Krajobraz naturalny lub półnaturalny pozostanie w zdecydowanej większości w obecnym stanie. W celu ochrony doliny rzeki Rudy projekt planu ustala strefę „K” ochrony krajobrazu w obrębie której istnieje konieczność zachowania dotychczasowego krajobrazu doliny rzeki Rudy jako szerokiego korytarza wyłączanego z możliwości zabudowy.

W stosunku do całego obszaru projekt planu wprowadza zapisy dotyczące zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Określa min. wysokość zabudowy,

wskaźniki zabudowy, minimalną powierzchnie biologicznie czynną, geometrię dachu oraz nie przekraczalne linie zabudowy.

W projekcie planu ustalono również konieczność ochrony ekspozycji obiektów stanowiących dominanty przestrzenne pokazane na rysunku planu poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w ich otoczeniu oraz wprowadzono ustalenia normujące zasady sytuowania reklam.

5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Nie przewiduje się istotnego zagrożenia dziedzictwa kulturowego w związku z realizacją ustaleń projektu planu. W projekcie wyznaczono strefę „A” pełnej ochrony konserwatorskiej, „B” pośredniej ochrony konserwatorskiej oraz „OW” obserwacji archeologicznej. Dla obiektów zabytkowych ustalono konieczność ochrony konserwatorskiej. Pokazano je również na rysunku planu.

5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Projekt zmiany planu wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle poważnym zagrożeniem jest znaczące poszerzenie się funkcji mieszkaniowej, która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji”. Pomimo, że oddziaływania na jakość powietrza atmosferycznego powinny zamknąć się w granicach działki, to należy stwierdzić, że w przypadku realizacji założonego w planie programu urbanistycznego jakość powietrza ulegnie znacznemu pogorszeniu, szczególnie na terenach obecnie niezabudowanych lub zabudowanych wyłącznie częściowo, co jeszcze mocniej odbije się na już i tak fatalnej jakości powietrza w mieście. Niestety obecne właściwie brak jest od strony prawnej przeciwdziałania temu zagrożeniu.

Projekt planu ustala również nowe kierunki rozbudowy sieci drogowej oraz możliwości składowania odpadów skalnych z eksploatacji węgla kamiennego. Te formy działalności będą wpływały na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego głównie poprzez emisję spalin oraz wywiewanie pyłów. Podobnie jak w przypadku usług i przemysłu inwestycje te będą podlegały odpowiednim procedurom wynikającym z szeroko pojętych przepisów ochrony środowiska (decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, pozwolenia na emisje itd.) mającym na celu maksymalne ograniczenie wprowadzenia zanieczyszczeń do środowiska.

5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Projekt zmiany planu wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości klimatu akustycznego. O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest niewielkie, ponieważ zgodnie z prawem ochrony środowiska ich uciążliwość powinny zamykać się w granicach działek do których inwestor ma tytuł prawny, o tyle duże zagrożenie wzrostem hałasu może wystąpić ze strony nowo wprowadzanych dróg. Szczególnym zagrożeniem jest tutaj droga „Racibórz-Pszczyna” oraz drogi klasy „główna”. Na rysunku do niniejszej prognozy wskazano nowe odcinki dróg. Na dzień dzisiejszy nie są znane takie dane jak: prognoza ruchowa, funkcja drogi, sposób realizacji zaproponowany w projekcie drogi, horyzont czasowy budowy drogi (np. nowe, cichsze technologie budowy pojazdów i samych dróg), więc nie sposób określać zasięgu stref

oddziaływania. Należy pamiętać, że strefy oddziaływania oraz sposoby zabezpieczeń (lub brak możliwości ich wprowadzenie i propozycje ustanowienia strefy ograniczonego użytkowania) powinny zostać określone na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Pomimo, że oddziaływania akustyczne powinny (za wyjątkiem dróg) zamknąć się w granicach działki, to należy stwierdzić, że w przypadku realizacji założonego w planie programu urbanistycznego jakości klimatu akustycznego ulegnie znacznemu pogorszeniu, szczególnie na terenach obecnie niezabudowanych lub zabudowanych wyłącznie częściowo.

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826 ze zm.). Prowadzenie działalności na terenach o funkcjach usługowych i infrastrukturalnych nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych **nie powinna** powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

W projekcie planu, zgodnie z art. 114 ust. 1 Prawa Ochrony Środowiska wskazano, które z terenów należą do poszczególnych rodzajów terenów o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, nie uwzględniono jednak wszystkich terenów, które pojawiają się w planie. W związku z powyższym proponuje się uzupełnienie planu o brakujące wskazania.

5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Projekt planu nie wprowadza specjalnych obostrzeń co do lokowania anten telefonii komórkowej. Podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Należy również dodać, że zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów lokalizowania anten telefonii komórkowej, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

W projekcie planu ustalono również nakaz przestrzegania ograniczeń w zagospodarowaniu terenów położonych w strefach technicznych pokazanych na rysunku planu wzdłuż sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, zgodnie z obowiązującymi wymogami przepisów odrębnych.

5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Projekt planu wprowadza nowe składowisko odpadów, które stanowić będzie poszerzenie istniejącego już składowiska w Boguszowicach. W celu zabezpieczenia strefy źródłiskowej Potoku Boguszowickiego projekt planu ustala nakaz realizacji pasa zieleni izolacyjnej o szerokości minimum 30,0 m od strony północnej i północno-wschodniej istniejącego oczka wodnego (od terenu F1ITO). Wprowadza się również szereg terenów PR na których możliwe będzie lokowanie odpadów górniczych. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach) jak również odpowiednie uchwały Rady Gminy oraz gminne i powiatowe programy

gospodarki odpadami, nie ma więc potrzeby, ani delegacji ustawowej do regulowania tego zagadnienia przepisami miejscowego planu.

5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Teren objęty planem znajdujący się w dolinie rzeki Rudy położony jest w zasięgu zagrożenia wodami powodziowymi. Dla tego terenu ustalono by przy realizacji nowej zabudowy uwzględnić możliwości wystąpienia zagrożeń powodziowych poprzez usytuowanie poziomu parteru budynku na wysokości minimum 1,0 m od poziomu terenu oraz zakaz realizacji podpiwniczenia. Na dzień dzisiejszy niestety nie obowiązują żadne przepisy wskazujące tereny zagrożeń powodziowych, a dane o istniejących zagrożeniach mają charakter wyłącznie informacyjny. Sytuacja ta wynika z wieloletnich zaniedbań strony rządowej, która nie zrobiła nic by prawidłowo wskazać i unormować prawnie zagrożenie powodziowe.

5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

W projekcie zmiany planu wskazano, że na terenach o symbolach D3PR i D4PR (tereny hałd) występują zagrożenia osuwania się mas ziemnych. Projekt planu stanowi, że zabudowa na tych terenach musi być poprzedzona przeprowadzeniem badań geologiczno-inżynierskich.

Należy zwrócić uwagę, że pomimo uszczegóławiających zapisów planu wykonanie badań geotechnicznych i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej na terenach zagrożeń osuwiskowych jest wymagane z litery prawa w Rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych [Dz. U. nr 0, poz. 463]. Stwierdzenie odpowiedniej kategorii geotechnicznej i wykonanie uszczegóławiających badań zależy każdorazowo od wykonania oceny konkretnego przedsięwzięcia i rozpoznania warunków gruntowych.

Na terenie objętym planem znajduje się szereg terenów na których lokowane były odpady (głównie są to tereny oznaczone jako PR) na których istnieje możliwość wprowadzenia zabudowy. Także tu koniecznym będzie wykonanie badań geologiczno – inżynierskich warunkujących możliwość ewentualnej zabudowy.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnik zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

W szczególności zaproponowano:

- wprowadza się rozdzielczy system kanalizacji z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji sanitarnej, a wód opadowych do kanalizacji deszczowej,
- ścieki bytowe winny być kierowane na centralną oczyszczalnię „Rybnik” oraz na wspomagające ją oczyszczalnie w dzielnicach Kłokocin i Chwałowice,

- na terenach nieobjętych kanalizacją sanitarną lub na terenach posiadających oczyszczalnie przydomowe dopuszcza się ich stosowanie lub gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach z okresowym ich opróżnianiem na oczyszczalnie, przy uwzględnieniu przepisów odrębnych;
- W zakresie ochrony zbiornika wód podziemnych GZWP nr 345 Rybnik ustalono konieczność zachowania przepisów szczególnych dotyczących ochrony wód podziemnych.
- nakaz stosowania proekologicznych systemów grzewczych.
- na terenach o symbolach A1PR, D1PR÷D10PR dopuszczenie możliwości kształtowania budowli krajobrazowych z wykorzystaniem mas skalnych z bieżącej eksploatacji węgla kamiennego.
- nakaz uwzględniania przez inwestorów noworealizowanych obiektów aktualnych czynników geologiczno-górnictwa w istniejących terenach górniczych.
- W celu ochrony parku jak i jego otuliny projekt planu ustala konieczność zachowania ustaleń obowiązujących zgodnie z przepisami szczególnymi.
- nakaz zachowania pomników przyrody
- W stosunku do całego obszaru projekt planu wprowadza zapisy dotyczące zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Określa min. wysokość zabudowy, wskaźniki zabudowy, minimalną powierzchnię biologicznie czynną, geometrię dachu oraz nie przekraczalne linie zabudowy.
- W projekcie wyznaczono strefę „A” pełnej ochrony konserwatorskiej, „B” pośredniej ochrony konserwatorskiej oraz „OW” obserwacji archeologicznej. Dla obiektów zabytkowych ustalono konieczność ochrony konserwatorskiej.
- ze względu na zagrożenie powodziowe na części terenów wprowadzono zakaz realizacji wszelkich obiektów budowlanych związanych ze stałym lub czasowym pobytem ludzi, a na pozostałych terenach narażonych przy realizacji nowej zabudowy należy uwzględnić możliwości wystąpienia zagrożeń powodziowych.
- Na terenach zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych zabudowa musi być poprzedzona przeprowadzeniem badań geologiczno-inżynierskich.
- konieczność ochrony ekspozycji obiektów stanowiących dominanty przestrzenne pokazane na rysunku planu poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w ich otoczeniu,
- konieczność stosowania określonych w planie zasad przy sytuowaniu reklam i nośników reklamowych

W projekcie mpzp nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

7.1 PROPOZYCJE ZAPISÓW DO UWZGLĘDNIENIA W PROJEKCIE PLANU

W trakcie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko zaproponowano kilka rozwiązań, które wprowadzone do projektu planu mogłyby wpłynąć pozytywnie na stan środowiska analizowanego terenu lub mogłyby zminimalizować potencjalne zagrożenie. Są to:

- W związku z zapisem planu, który dopuszcza składowanie na terenach E1PR i E2PR odpadów z eksploatacji węgla istnieje ryzyko zaburzenia stosunków wodnych ciek Młynówka. Proponuje się wprowadzenie do projektu planu zapisów nakazujących utrzymanie ciek Młynówka;
- Proponuje się wprowadzenie do projektu planu zapisu umożliwiającego pozostawienie najcenniejszych zbiorowisk oraz powstałego jeziora na terenach E1PR i E2PR. Należy rozważyć możliwość utworzenia na tym terenie parku (lub minizoo czy ogrodu botanicznego), którego centrum byłoby jezioro;
- Pozostawienie w bieżącym użytkowaniu:
  - Cennych terenów podmokłych na terenie H2US;
  - Tereny I3US – I9US (teren Plant nad Rudą) i terenu H1P;
  - F36U, F37U, F38U i F1US;
  - Tereny A1PR i D3PR;
- Przesunięcie drogi D3KDL w stronę zachodnią, tak by przebiegała wzdłuż linii kolejowej;

Powyższe tereny rzeczywiście posiadają podwyższoną wartość przyrodniczą i zaproponowano ich pozostawienie, jednocześnie jednak ustalenia obowiązującego studium, ustalenia obowiązujących mpzp czy uwarunkowania wynikające z istniejących projektów rekultywacji uniemożliwiają takie rozwiązanie. Poniżej zebrano informacje dotyczące kontekstu poszczególnych terenów:

- 1) Tereny E1PR i E2PR obejmują zalewisko w rejonie ul. Prostej powstałe w wyniku działalności KWK Chwałowice. Dla tego terenu ustalono już wskazanie do rekultywacji w obowiązującym mpzp z 2005⁷ r. W związku z bardzo dużymi osiadaniem terenu KWK Chwałowice przygotowała już projekt rekultywacji. Zakłada on przełożenie ul. Prostej w kierunku północnym, jednocześnie jednak pozostawia się ciek Młynówka (w przyszłości wymagała będzie ona jednak prac regulacyjnych w celu zachowania spływu). W związku z zaistniałą sytuacją w projekcie mpzp ustalono przeznaczenia terenu zgodne z projektem rekultywacji KWK Chwałowice, który był już wcześniej uzgodniony z Urzędem Miasta. Jednocześnie w projekcie plano ustalono pozostawienie przebiegu potoku Młynówka jako rowu odwadniającego, wskazano również na możliwość tworzenia parku w tym miejscu.
- 2) Teren H1P został wskazany w obowiązującym dla miasta Rybnik studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- 3) Teren H2US został wskazany w suikzp miasta, jak również w obowiązującym na tym terenie mpzp z 2005 r. W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania w projekcie mpzp ustalono zakaz wprowadzania zabudowy kubaturowej na tym terenie.
- 4) Tereny I3US – I9US zostały wskazane w obowiązującym suikzp, gdzie nie pozostawiono możliwości wprowadzenia na tych terenach innego przeznaczenia. Nie mniej jednak w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania w projekcie mpzp ustalono zakaz wprowadzania zabudowy kubaturowej na tym terenie.

---

⁷ Uchwała nr 545/XXXV/2005 Rady Miasta Rybnika z dnia 25 maja 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania miasta Rybnika

- 5) Teren F1US został już wcześniej wskazany w obowiązującym planie z 2005 r. Obejmuje on teren nieczynnego obecnie ośrodka sportowo-rekreacyjnego.
- 6) F36U, F37U, F38U – tereny te zostały już ustalone w obowiązującym planie z 2005 r oraz w obowiązującym planie z 2012 r.⁸
- 7) Przebieg drogi D3KDL ustalony został już w suikzp oraz w mpzp z 2005 r.
- 8) Teren I13U ustalony został już w planie z 2004 r.⁹
- 9) Przeznaczenie terenów A1PR i D3PR ustalone zostało w planie z 2008r.¹⁰ Także dla tych terenów KWK Chwałowice posiada już uzgodniony projekt rekultywacji, który projekt planu przyjmuje.

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

Na analizowanym terenie, ani w jego pobliżu nie występują obszary Natura 2000. Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby oddziaływać na jakikolwiek obszar Natura 2000.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz. U. Nr 80, poz.717] oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego [Dz. U. Nr 164, poz. 1587] nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

---

⁸ Uchwała nr 304/XXII/2012 Rady Miasta Rybnika z dnia 23 maja 2012 r. mpzp dla części miasta Rybnika obejmującej obszary oznaczone symbolem MPZP 1

⁹ Uchwała Nr 354/XXII/2004 r. Rady Miasta w Rybniku z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów przy ulicach: Żorska, Prosta, Brzezińska, Stawowa, Przemysłowa, Za Totem, Sosnowa i Ptasia.

¹⁰ Uchwała Nr 327/XXVI/2008 Rady Miasta Rybnika z dnia 12 marca 2008 r. w sprawie : zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rybnika.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego południowych dzielnic miasta Rybnik.

Prognoza ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne i dobra kultury. Została ona wykonana zgodnie z obowiązującym przepisami.

Celem zmiany planu było uporządkowanie istniejącego stanu (1 plan zamiast 9), dostosowanie planów do studium uwarunkowań z 2008 r. oraz odpowiedź na wnioski mieszkańców.

Analizowany obszar obejmuje południowe dzielnice Rybnika położone na zachód od rzeki Rudy i na wschód od ul. Wodzisławskiej. Na powierzchni terenu na przeważającym obszarze południowych dzielnic Rybnika występują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Głównymi ciekami tego terenu są rzeki Ruda i Nacyna. Wody podziemne stanowi GZWP nr 345 Rybnik oraz GUPW doliny Rudy. Użytki rolne występują głównie w formie niewielkich powierzchni pomiędzy terenami zurbanizowanymi lub pojedynczych działek rolnych. Na analizowanym terenie występują złoża węgla kamiennego, soli kamiennej oraz piasków. Część złóż węgla jest eksploatowana. Środowisko przyrodnicze ma głównie charakter terenów rolniczych, będących w użytkowaniu lub odłogowanych. Nie występują tu zwarte kompleksy leśne. Do najcenniejszych terenów zalicza się: dolina Rudy, Las Maliga, dolinę Potoku Boguszowickiego, otwarte tereny łąk, wrzosowisk i zagajników w Boguszowicach. We wschodniej części obszaru znajduje się Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” wraz z otuliną. W Chwałowicach znajdują się trzy pomniki przyrody. Na analizowanym terenie występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych. Do najważniejszych problemów ochrony środowiska należy zaliczyć silne przekształcenia terenu związane z górnictwem węgla kamiennego.

Nie przewiduje się znaczącego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne oraz na klimat. Gleby oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna właściwie zanikną. Na terenach planowanych pod zabudowę, przemysł, usługi oraz drogi istniejące środowisko ulegnie całkowitej degradacji. Do najważniejszych miejsc, na których planowane są przekształcenia należy zaliczyć: tereny przebiegu drogi „Racibórz-Pszczyna”, przebiegu V etapu obwodnicy Rybnika. Nie przewiduje się znaczącego wpływu na teren parku krajobrazowego. Pomniki przyrody oraz obiekty zabytkowe pozostawia się pod ochroną.

Wzrost stopnia urbanizacji wpłynie znacząco na jakość powietrza atmosferycznego na skutek niskiej emisji ze strony zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Na jakość klimatu akustycznego będą miały wpływ nowe drogi. Projekt planu wprowadza ograniczenia w zabudowie na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Wskazuje również tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych.

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnik zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Na etapie oceny projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie planu.

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych.

11. LITERATURA

- Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., Mapa Hydrograficzna Polski w skali 1: 50000, ark. Rybnik, Gugik, Warszawa, 1995;
- Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., Mapa Sozologiczna Polski w skali 1: 50000, ark. Rybnik, Gugik, Warszawa, 1995;
- Absalon D., Leśniok M., Przewodnik przyrodniczy po Rybniku, Infomax-Katowice, Rybnik, 1999
- Bernacik A., Spychała M., Programowanie ochrony środowiska w gminie, Sorus, 2007
- Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Chmura A., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Rybnik, PIG, Warszawa 1998;
- Gałka M. i in., Mapa Geośrodowiskowa Polski, ark. Rybnik, PIG, Warszawa, 2004;
- Informacja o stanie środowiska 2008, WIOŚ Katowice, 2009;
- Infogeoskarb – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa 2001;
- Kotliccy G. i S., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1979;
- Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1986;
- Lipiński A. „Planowanie przestrzenne a wydobywanie kopalin” w „Aktualne problemy ochrony środowiska 2008” red G. Dobrowolski, Ecausa, 2008
- Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Rybnika, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku, Rybnik 2003;
- Rózkowski A. [red.], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1 : 100 000. PIG, Warszawa;
- Sarnacka Z., Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Rybnik, PIG, Warszawa 1959
- Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;
- Stan środowiska w województwie Śląskim w 2005, WIOŚ Katowice, 2006;
- Stan środowiska w województwie Śląskim w 2006, WIOŚ Katowice, 2007;
- Stan środowiska w województwie Śląskim w 2007, WIOŚ Katowice, 2008;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Rybnik, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku, 2008;
- Waloryzacja przyrodnicza miasta Rybnika, Aleko, Katowice, listopad 1997